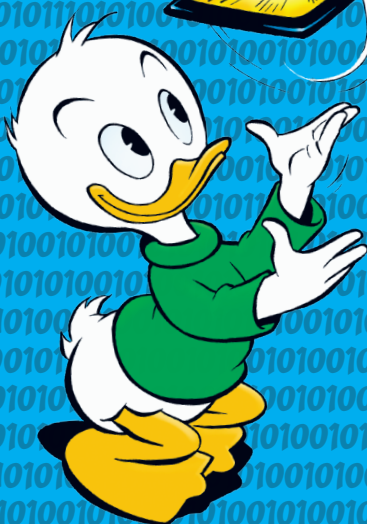

ANDERS AND & Co.

NY
UDGAVE!

ONLINE MED ANDERS

Sociale medier og spil **3**

Sikker, sej superdetektiv **4**

Zzzzzsikkerhedseksperter **6**

Når maskinerne kender dig **10**

**Der er så meget,
de voksne ikke forstår** **12**

Galaktisk gamerhelt **14**

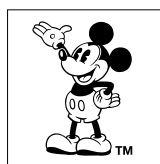
Gaming **24**

Quiz: Hvordan var det nu, det var? **26**

Den forsvundne computer **27**

Dette særnummer af Anders And & Co. udgives af Story House Egmont A/S i samarbejde med Center for Digital Pædagogik og med støtte fra Teleindustrien, Telenor, Norlys, Fibia, Telia og YouSee

story house
EGMONT

Story House Egmont A/S
Strødamvej 46
2100 København Ø

Markedsføring
Sofie Svensson

Telefon (kundeservice)
70 25 75 10

**Ansvarshavende
udgiver**
Frank Vilstrup

Layout
Rasmus Brink Kronholm

Indholdet må hverken udlejes eller anvendes i erhvervsøjemed.

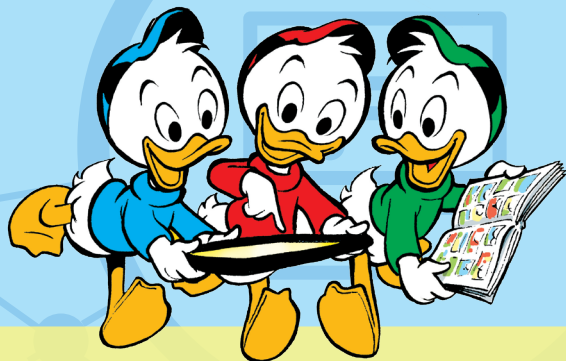
Redaktion
Svend Skytte

Faglige konsulenter
Anne Fiskaali
Jonas Ravn
Anna-Sofie Bruun

© Disney

Center for
Digital Pædagogik

Kære læser

Med digitale og sociale medier kan vi så mange spændende ting! Vi kan udforske magiske verdener i computer-spil, chatte med vennerne, se skægge videoer og finde ny viden. Men har du tænkt over, hvorfor sociale medier og spil er så gode til at fange og fastholde din opmærksomhed? Og hvem er det egentlig, der svarer, når du skriver med en chatbot? I det her blad kan du læse om de ting, du skal være opmærksom på, så sociale medier og spil bliver ved med at være sjove og sikre. Du kan også læse om Anders And, Onkel Joakim og alle de andre, og om alle deres udfordringer med skærme og sikkerhed. Prøv at læse det med en voksen - de har nemlig også brug for at høre det!

Til de voksne

Børn har brug for lyttende voksne at sparre med om deres interesser i den digitale verden. De har også brug for voksne, der kan skabe balance og grænser. Når I har læst bladet, kan du derfor bruge det som en samtalestarter. Hvornår er man sikker? Hvad er kunstig intelligens? Hvad deler man og med hvem? Hvornår er det vigtigt, at vi som familie får pakket skærmene væk? Samtalen kan måske give dig indblik i, hvor meget barnet egentlig har styr på, og hvor du skal støtte og vejlede.

V
E
L
K
O
M
M
E
N

Sikker, sejt superdetektiv

Hvem der?

På mange sociale medier og i spil kan man nemt lade som om, at man er en anden, da ingen kan se, hvem man i virkeligheden er. Derfor kan du heller ikke altid vide, hvem du skriver med. Det er derfor vigtigt, at du ikke deler hvad som helst, med dem du taler med via skærmen. Du skal for eksempel ikke sende private oplysninger til nogen, som du ikke kender eller har mødt fysisk. Også selvom du føler I kender hinanden godt.

Hvad er private oplysninger?

Private oplysninger kunne blandt andet være din adresse, dit telefonnummer, din fødselsdag og kodeord. Det kunne også være en hemmelighed om hvem din veninde synes er sød fra klassen. Det er oplysninger, som ikke alle skal kende, når man ikke kan vide, hvad oplysningerne kan blive brugt til. Det kunne f.eks. være at en hacker lod som om at de var dig inde i et spil med dine venner.

Vidste du godt?

At billeder også kan være private? Derfor skal man altid spørge om lov, før man deler billeder af andre.

Spørg før du deler!

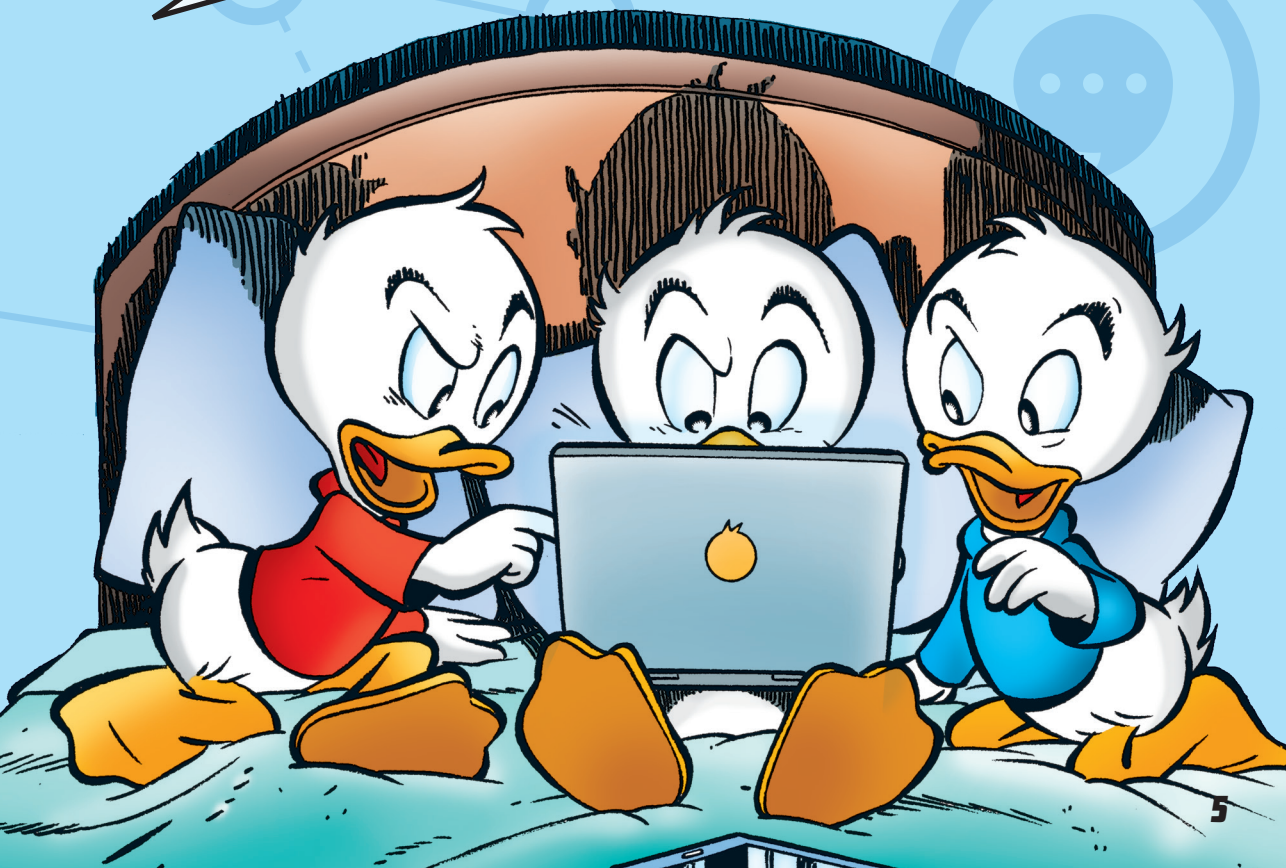
Husk at spørge hinanden om lov, inden I deler billeder og videoer af hinanden – også selvom billedet eller videoen er sjov eller god. Det er nemlig ikke alle, der ønsker at blive delt på sociale medier. Dine forældre skal også gøre det, hvis de vil dele et billede af dig.

Hvad er kodeordet?

Kodeord - som man også kalder for passwords - er vildt vigtige! Når du har et godt kodeord, så passer du bedst på dine profiler og data. Et godt password skal være svært at gætte for hackere (folk der ulovligt bryder en adgangskode og trænger ind i andres IT-systemer). Husk aldrig at dele dine passwords med nogen - heller ikke din bedste ven eller din farmor.

Mig narrer du ikke!

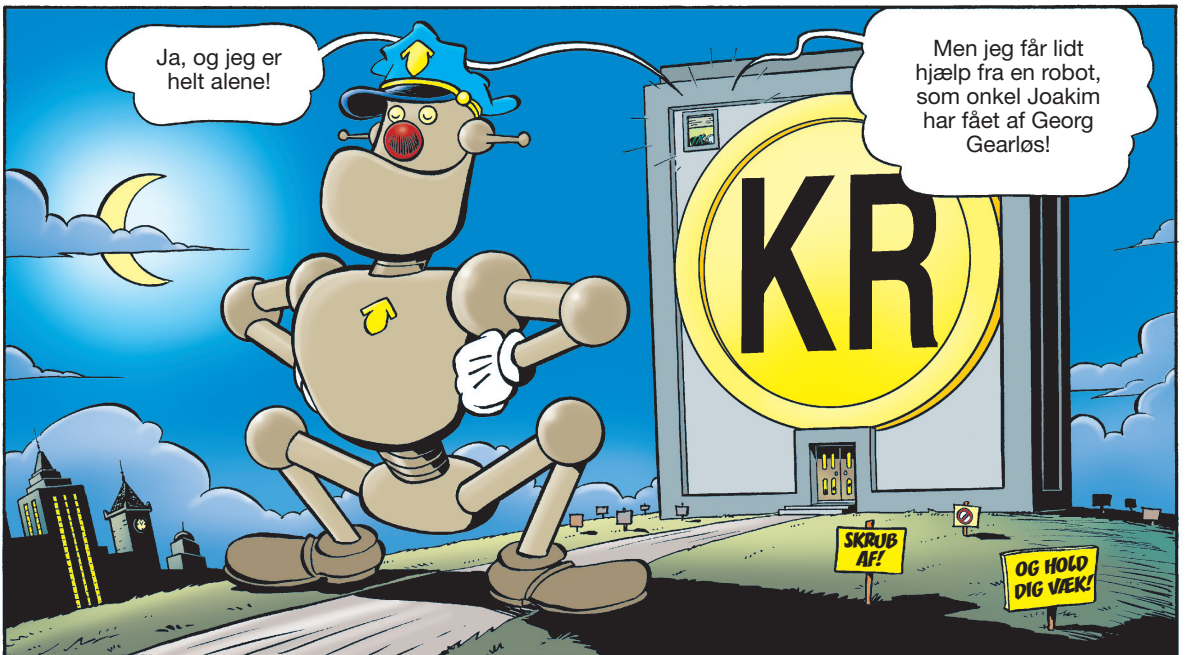
Man kan læse, se og høre om mange ting på de sociale medier, apps og i spil. Noget af det er sandt, mens andet er helt forkert! Der findes mennesker, som synes, det er sjovt at dele falske billeder og historier rundt omkring på medierne. Husk på, at du ikke kan tro på alt, du læser og ser. Hvis du vil være helt sikker, så prøv selv at være detektiv og undersøge emnet. Det kan du f.eks. gøre ved at søge på det, måske via Google. Du kan også spørge en voksen.

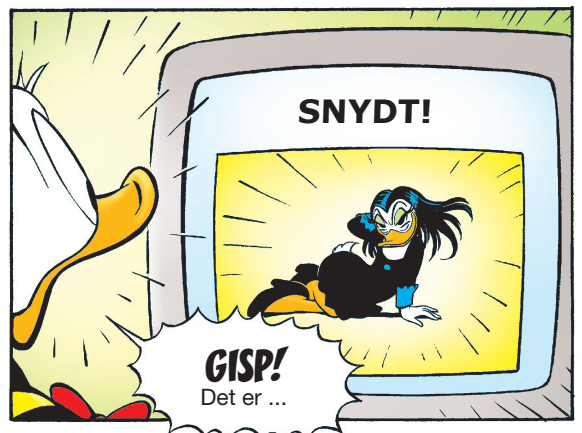
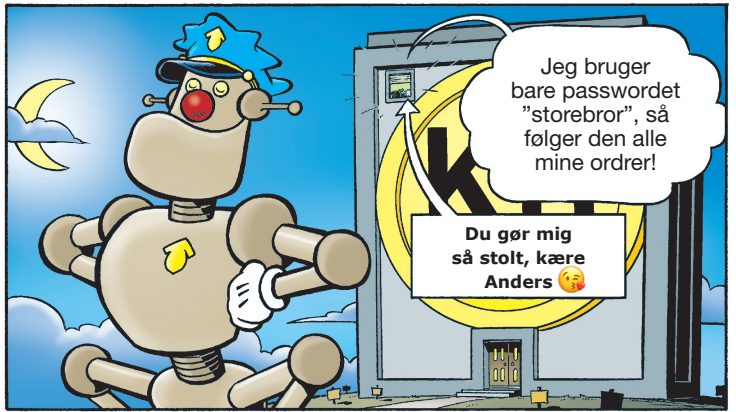
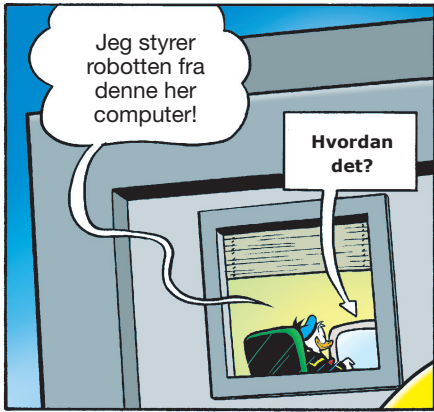

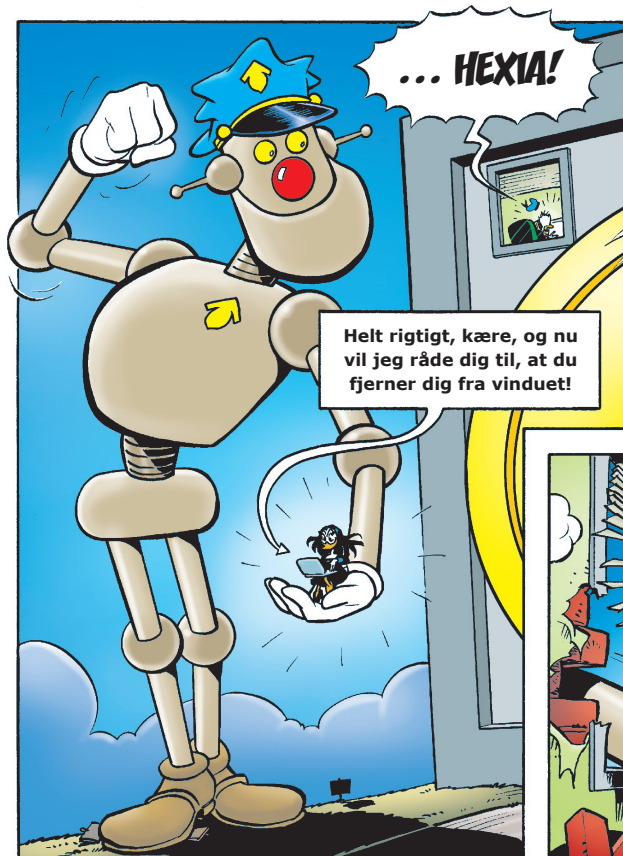
ZZZZ SIKKERHEDSEKSPERTEN

WALT DISNEY'S

Anders And

... HEXIA!

Helt rigtigt, kære, og nu vil jeg råde dig til, at du fjerner dig fra vinduet!

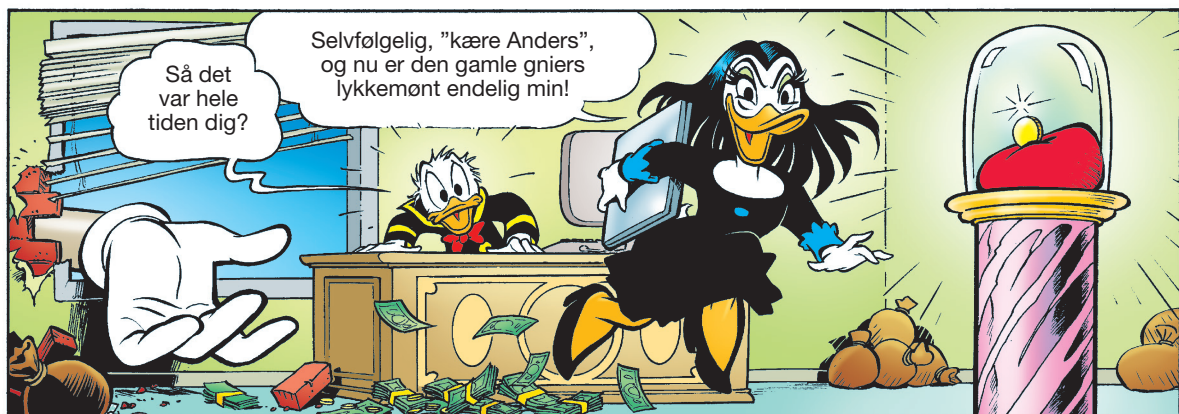
KRASJ!

?

Hexia! Hvordan kan du styre robotten?

Takket være den virus, du klikkede på, og passwordet, du gav "Andersine"!

Så det var hele tiden dig?

Selvfølgelig, "kære Anders", og nu er den gamle gniers lykkemønt endelig min!

Hvad har jeg dog gjort?

ÅH NEJ!

Onkel Anders!

Vågn op!

Øh?

Utroligt, at han kan sove ...

... midt i Grønspætternes vigtige kursus ...

... i sikkerhed på nettet!

Så, hvad har I lært i dag?

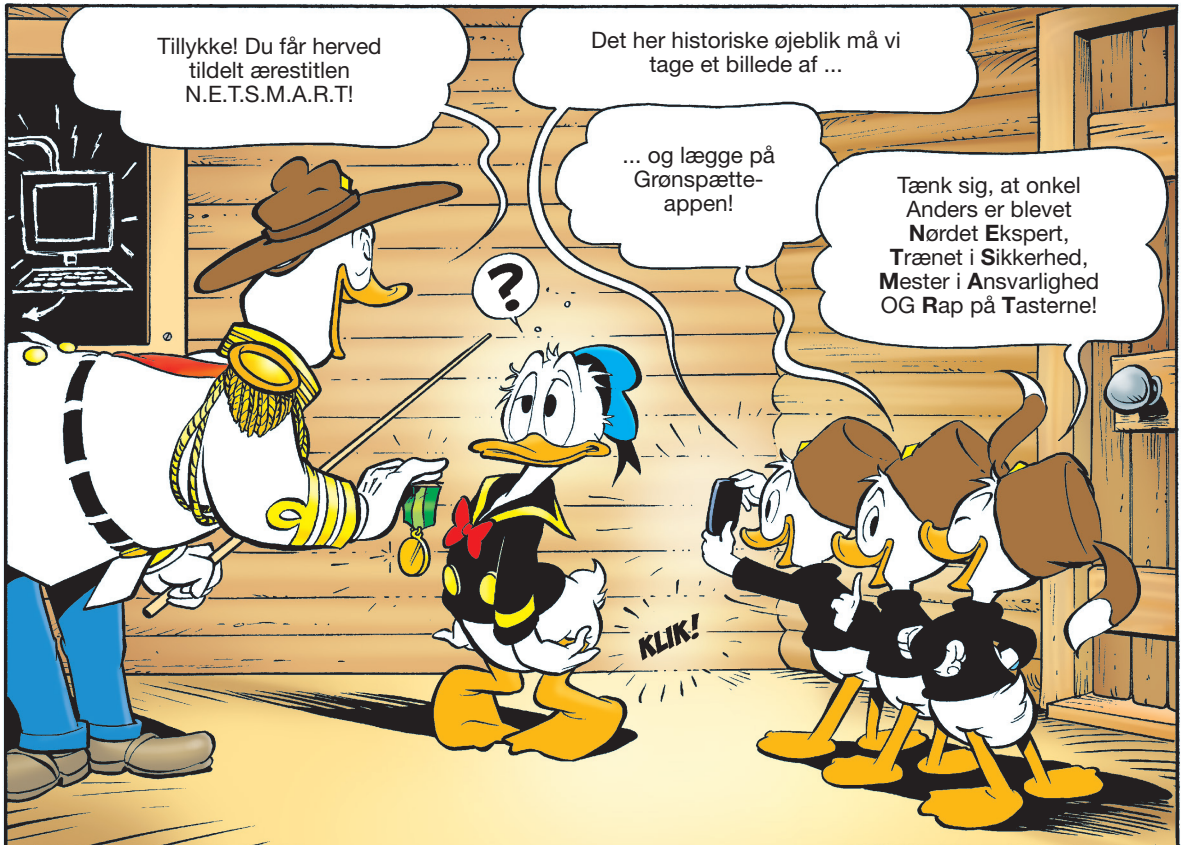
Giv **aldrig** dine passwords til andre!

Lad være med at klikke på **ukendte** vedhæftede filer eller links!

Det er umuligt at vide, hvem der er hvem på nettet!

Virkelig imponerende! Du har forstået det vigtigste!

Tillykke! Du får herved tildelt ærestitlen N.E.T.S.M.A.R.T.!

Det her historiske øjeblik må vi tage et billede af ...

... og lægge på Grønspætteappen!

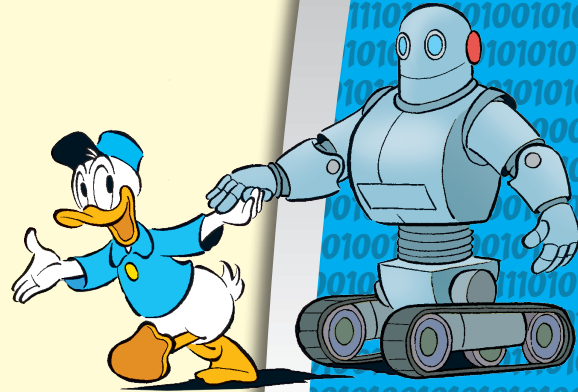
Tænk sig, at onkel Anders er blevet **Nørdet Ekspert**, **Trænet i Sikkerhed**, **Mester i Ansvarlighed** OG **Rap på Tasterne!**

KLIK!

SLUT

Kunstig ANDtelligens

Kunstig intelligens, eller AI, er som en super smart computer, der kan lære ting og hjælpe os med forskellige opgaver. Forestil dig, at du har en ven, der er virkelig god til at læse, lære og huske ting. Denne ven kan også forstå, hvad du siger, og hjælpe dig med svar eller nye ideer.

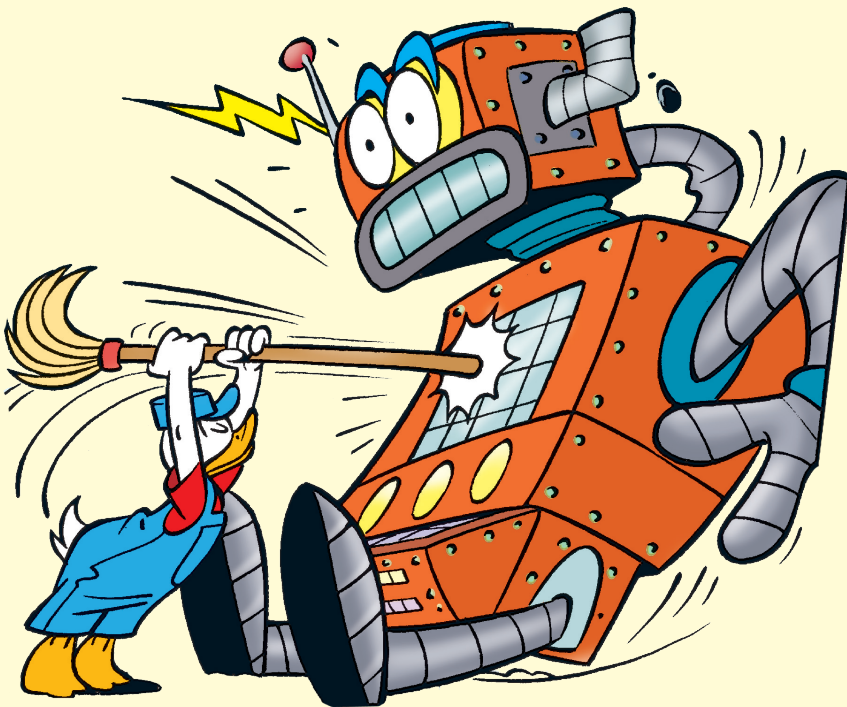

Kan man være ven med en chatrobot?

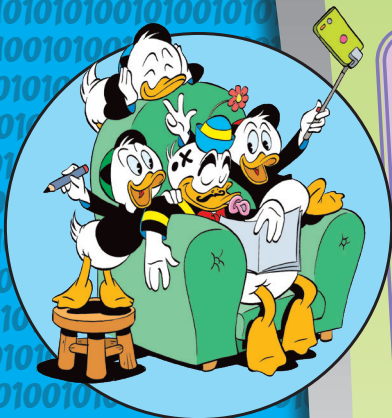

Du har måske hørt om MyAI på Snapchat, som man kan snakke med om alt muligt. En chatbot kan føles som en digital ven på din mobil eller computer, fordi den nemt kan finde informationer og du kan have lange, sjove samtaler med den. Den bruger kunstig intelligens til at forstå dine spørgsmål og lave svar, næsten som om

du talte med et rigtigt menneske. Men det er en maskine, som lærer af det, I chatter om. Derfor er det vigtigt, at du ikke deler for meget med chatbots, for du kan ikke vide, hvordan den bruger jeres samtaler i andre sammenhænge. Du skal også vide, at du ikke kan stole på alt, hvad den siger til dig.

...KENNEDIG!

Vær sammen, når I er sammen!

Kender du det, når dine venner og forældre sidder med snuden i mobilen, når I egentlig skulle lege og hygge jer sammen? Det er ikke en rar følelse, for er man egentlig sammen, hvis man kigger på hver sin skærm? Sig højt, hvis du ikke synes skærmene passer ind i hyggen. I kan altid lægge dem væk og finde dem frem igen. Hvis I bruger en skærm, så brug den sammen: se en film, lav en sjov video eller lær en fed dans.

Lav aftaler i familien

Både voksne og børn bruger skærme til mange ting. Derfor er det en god idé at lave aftaler for hele familien. I kan for eksempel lave aftaler om, hvornår man må tage mobilen frem, eller at man skal spørge, inden man deler billeder. Hvis hele familien er enig om aftalerne, så er det nemmere at hjælpe hinanden med at huske dem. I kan skrive dem ned, så alle kan huske dem. Så kan det også være nemmere at sige til sine forældre, at nu skal de altså lægge mobilen væk. Det var aftalen!

Fortæl mig lige om Roblox ... igen!

Nogle gange kan forældre stille vildt mange spørgsmål: hvad er Roblox? Hvad ser du på Youtube? Hvem snakker du med? Det kan også være, at dine forældre reagerer med at skælde ud, blive bange eller blive sure, hvis du fortæller om noget du har oplevet, men det er fordi de gerne vil være sikre på, at du har det godt. Det er helt naturligt, hvis du ikke har lyst til at dele alt, hvad du laver på skærmene med dine forældre. Men de bliver mere trygge, hvis du taler med dem om det. Så prøv!

De voksne skal hjælpe dig

Måske oplever du, at dine forældre eller andre voksne blander sig i, hvad du ser på Youtube, hvor mange penge, du bruger i spil eller hvad du har adgang til. Selvom det er irriterende, så er det faktisk vigtigt, de gør det! Det er nemlig de voksnes ansvar at passe på dig og sørge for, at du ikke bliver udsat for ubehagelige og skræmmende ting. Hvis det alligevel sker, så er det også voksnes ansvar at lytte til og kramme dig, og hjælpe med at det ikke sker igen.

Er der noget, du er ked af?

Hvis du har oplevet noget, som har gjort dig ked af det – enten på skærmen, i skolen eller andre steder – som du synes er svært at få sagt til voksne omkring dig, så findes der heldigvis andre steder, som du kan ringe eller skrive til og få hjælp.

Send SMS til Cyberhus' SMS rådgivning på 25 80 60 60.

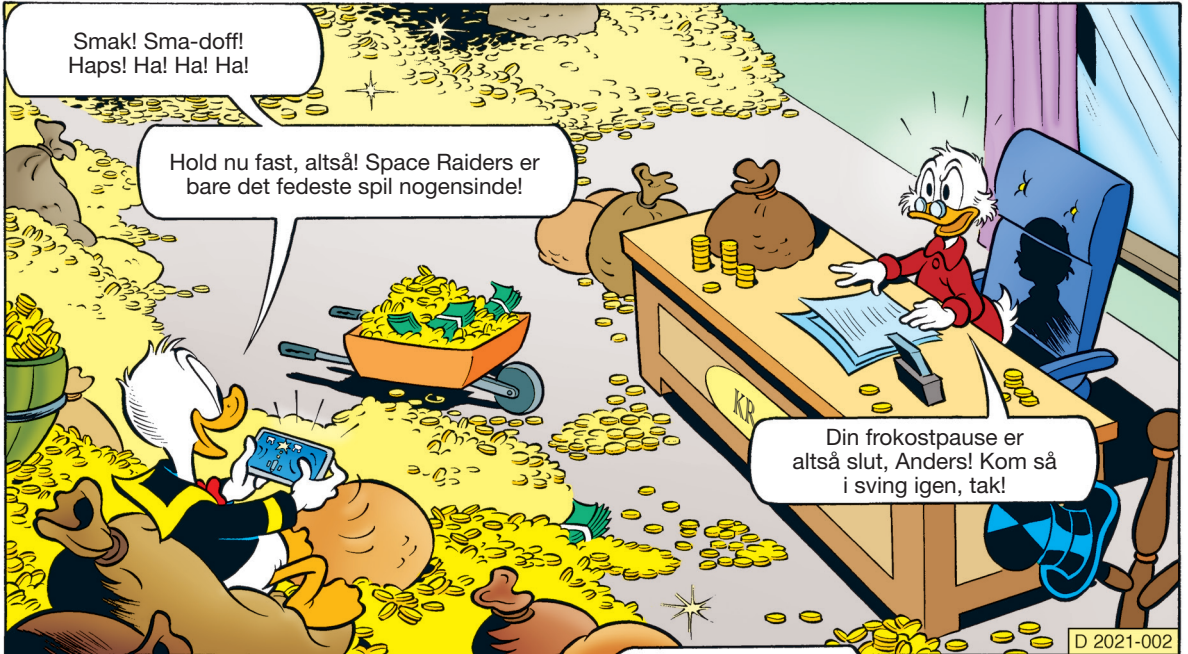
Skriv til brevkasserådgivningen på Cyberhus.dk.

Ring til Børnetelefonen på 116 111.

... de voksne **IKKE** forstår

Anders And

Galaktisk gamerhelt

Smak! Sma-doff!
Haps! Ha! Ha! Ha!

Hold nu fast, altså! Space Raiders er bare det fedeste spil nogensinde!

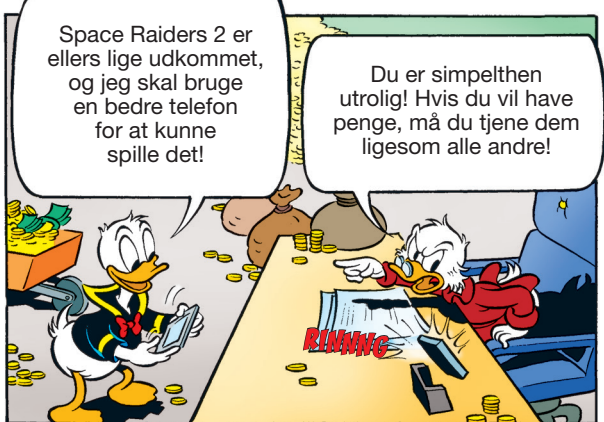
Din frokostpause er altså slut, Anders! Kom så i sving igen, tak!

D 2021-002

Øjeblik! Jeg er lige ved at nå næste level! Må jeg i øvrigt låne tusind kroner af dig?

Hvad?
Nej, det må du bestemt ikke!

Space Raiders 2 er ellers lige udkommet, og jeg skal bruge en bedre telefon for at kunne spille det!

Du er simpelthen utrolig! Hvis du vil have penge, må du tjene dem ligesom alle andre!

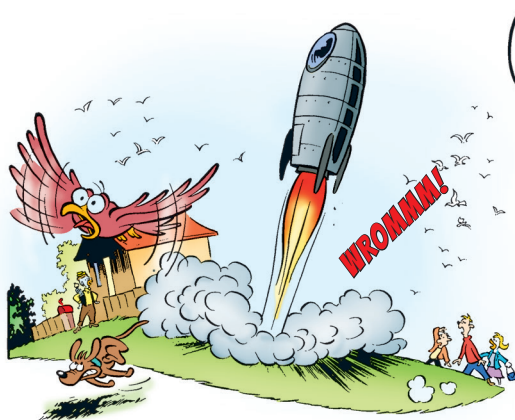
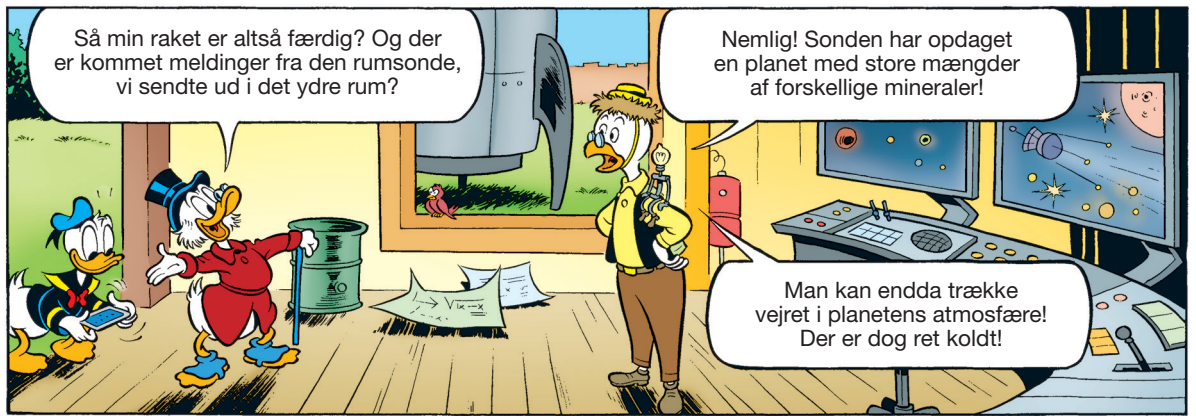

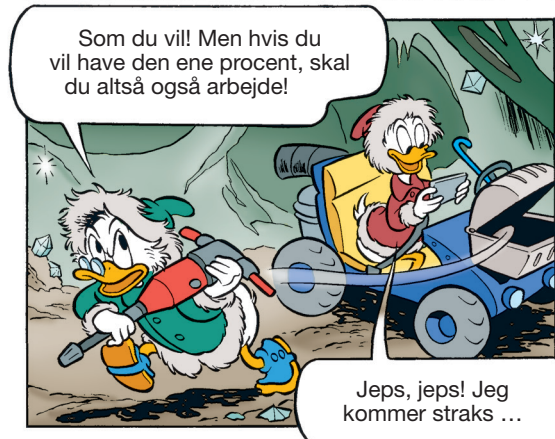
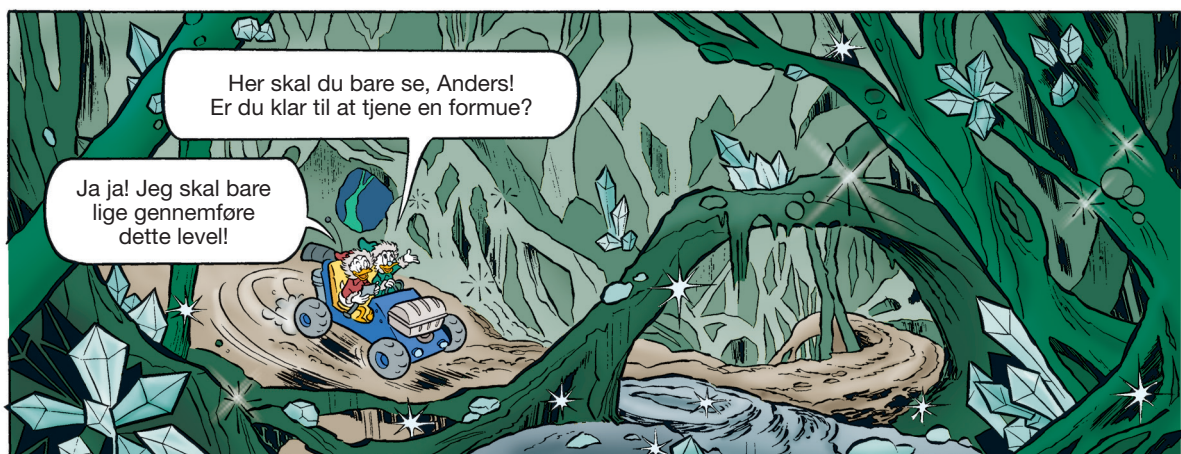
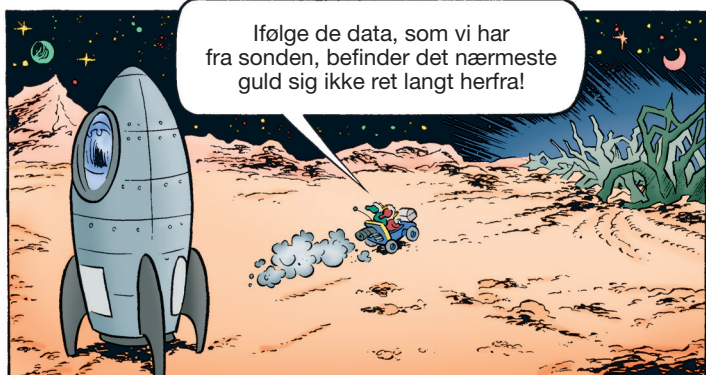
Hallo? Georg? Ja? Fremragende! Jeg vidste, det ville være en god investering!

Kom med, kære nevø! Nu skal du se, hvordan man tjener penge!

Umfff!

Se her, Anders! Det er sådan, man tjener penge! Man stikker ikke bare hånden frem og beder om at låne ...

Anders? Hvor blev han af?

Her er det perfekte sted! Guldet løber jo ingen steder!

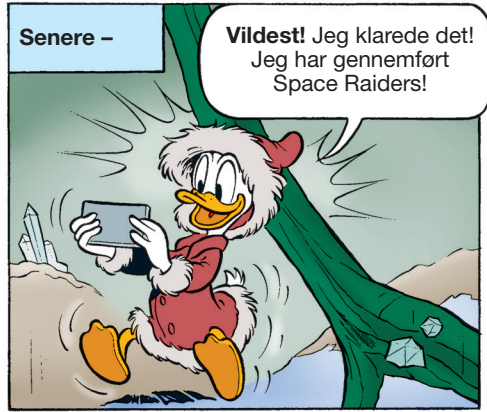
Nej, nu må det være nok!

Så får han simpelthen ikke den ene procent! Så bliver der bare flere penge til mig!

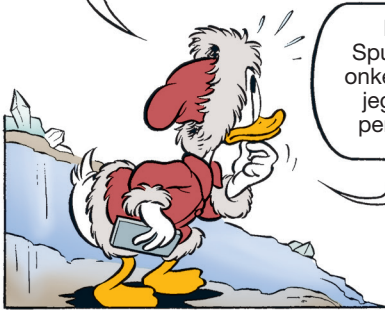

Senere -

Vildest! Jeg klarede det! Jeg har gennemført Space Raiders!

Hvis bare jeg havde råd til at købe en ny telefon, så kunne jeg spille Space Raiders 2!

Hov, vent! Spurgte jeg ikke onkel Joakim, om jeg måtte låne penge af ham?

Og så tog han mig med hertil! Det er i grunden et mystisk sted!

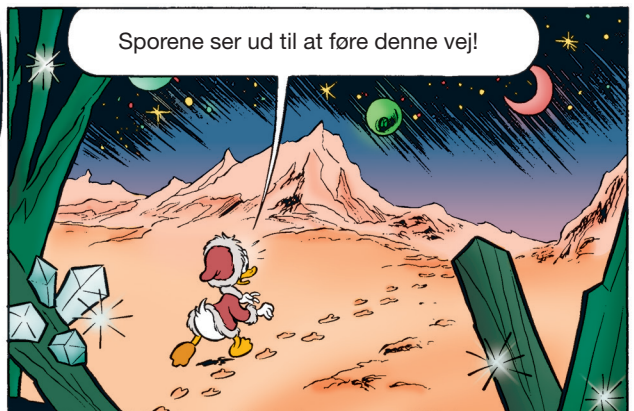

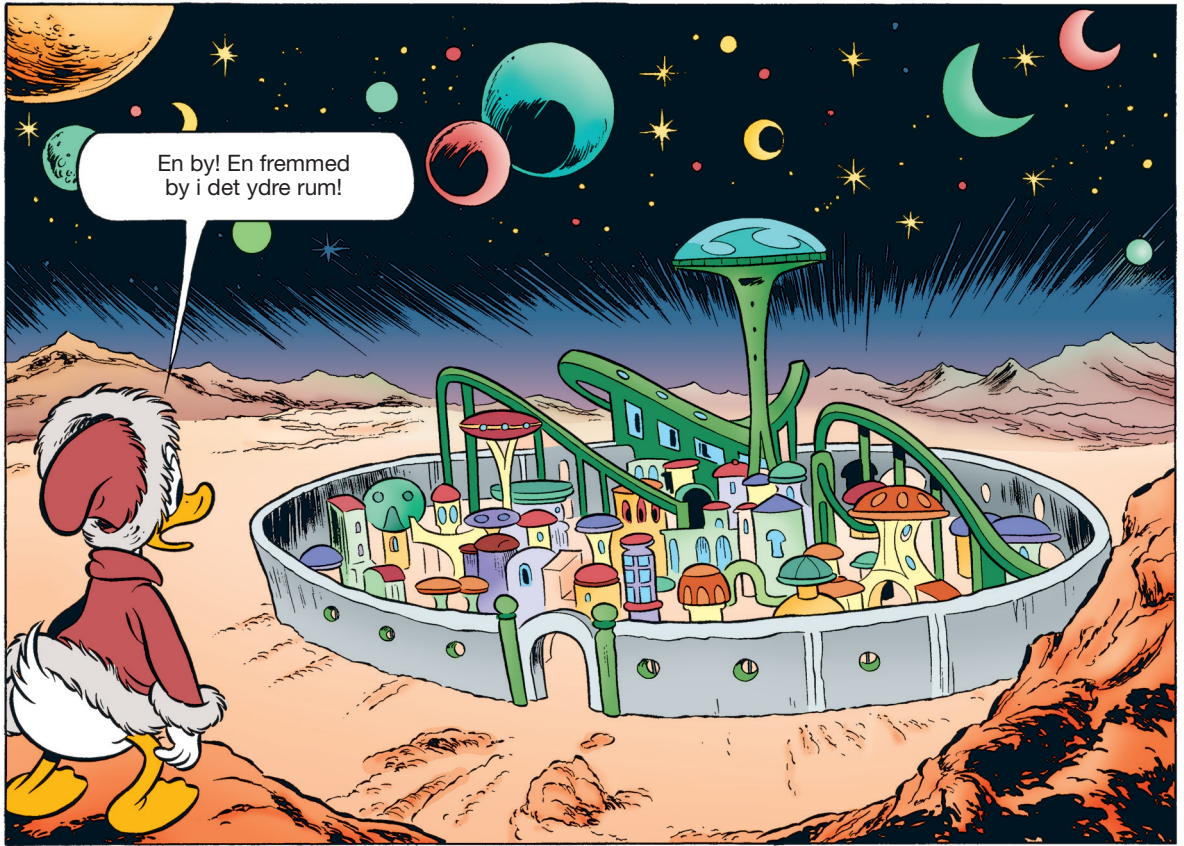
Onkel Joakim? Hallo?

Fodaftryk! Det betyder, at vi ikke er alene! Måske har den mystiske skabning taget onkel Joakim med sig?

Sporene ser ud til at føre denne vej!

En by! En fremmed by i det ydre rum!

Splof dwoof gammiwat!*

Der kommer nogen!

Woom bak zlinbong u wang dong?*

Wang!**

Rumvæsner! Mon de går rundt og lægger onde planer?

*Okay, men skal grøntsagerne i før eller efter krydderierne?

**Efter!

Hvis jeg strammer hættten, ligner jeg næsten en af dem!

Så er jeg inde! Nu skal jeg bare finde ...

Åh nej!

Wing slop waggidag!*

*Retten har truffet sin afgørelse!

Onkel Joakim er virkelig havnet i fedtefadet!

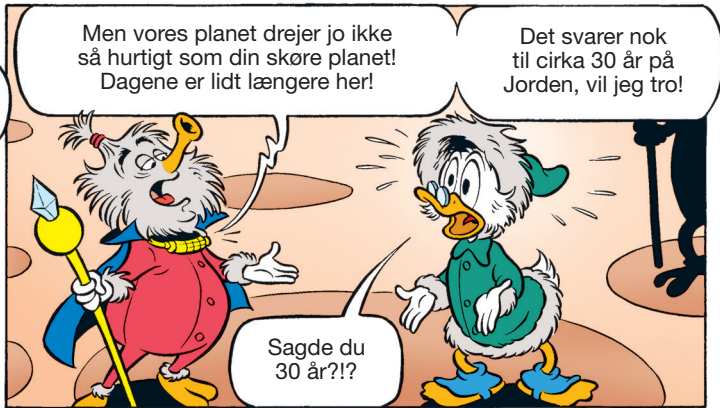
Nu tænder jeg for min oversættelsesenhed! Jordbo, du er hermed blevet fundet skyldig i at grave et hul i jorden!

Men hør lige! Det hele er en stor misforståelse, det forsikrer jeg jer om!

Din straf bliver to dages fængsel!

Jaså? To dage? Det lyder ikke så slemt!

Men vores planet drejer jo ikke så hurtigt som din skøre planet! Dagene er lidt længere her!

Det svarer nok til cirka 30 år på Jorden, vil jeg tro!

Sagde du 30 år?!?

Sådan cirka! Nå, men vagterne kommer og følger dig op til dit nye hjem! Udsigten er fantastisk deroppefra!

Gisp!

Jeg bliver nødt til at gøre et eller andet!

Smok wag!*

*Denne vej!

Halløj med jer! Kuk-kuk! Herovre!

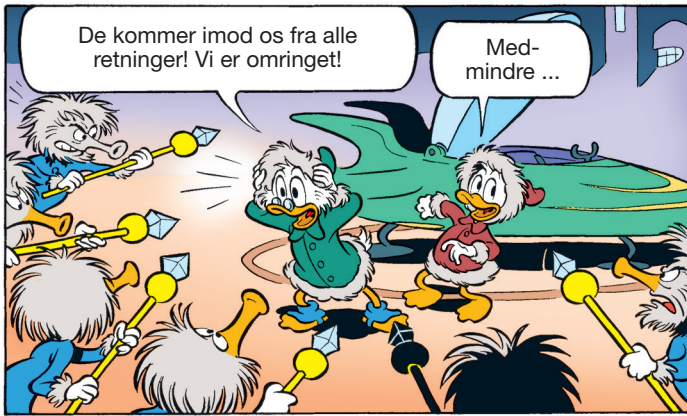
Hvad?

Anders?

Kom med mig! Hurtigt!

Hvor skal vi gå hen? Vi slipper aldrig ud herfra!

Uak! Hvor kom de nu fra?

De blev sikkert sure, fordi vi lånte en af deres små flyvere!

Jeg prøver lige, om jeg kan ryste dem af!

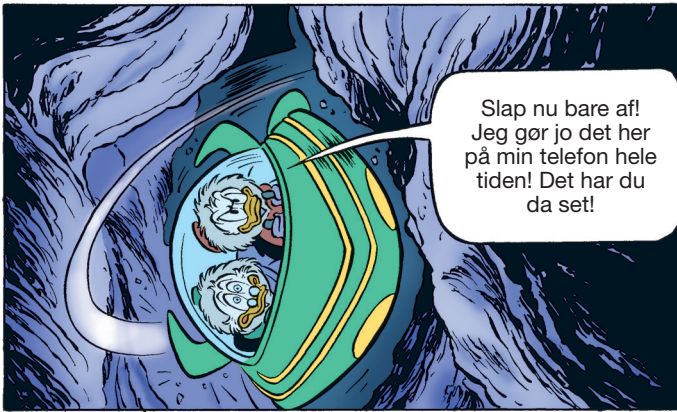
?!?

Milde månegrus!

Swinggob Gugguwag! Splof redram!*

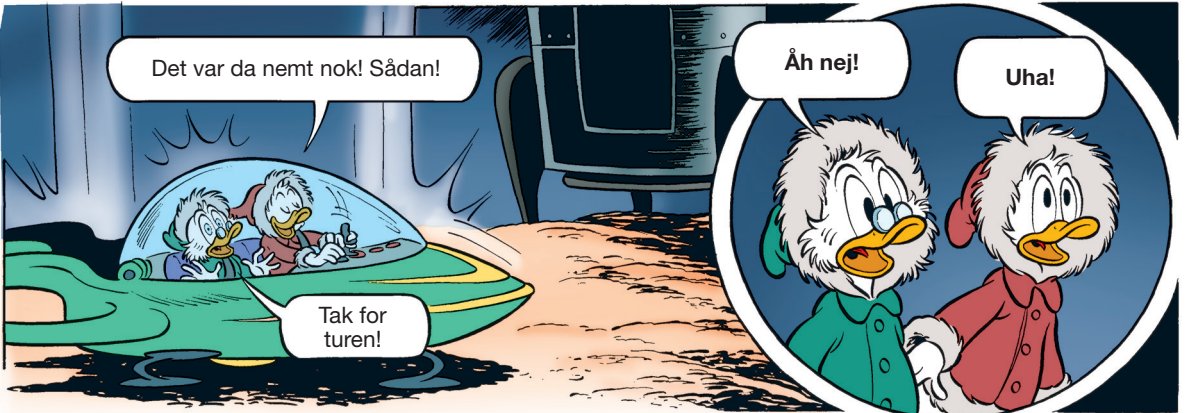
*De skøre jordboere kan ikke undgå at styrte ned! Vi flyver tilbage til basen!

Slap nu bare af! Jeg gør jo det her på min telefon hele tiden! Det har du da set!

Vi klarede det! De er væk!

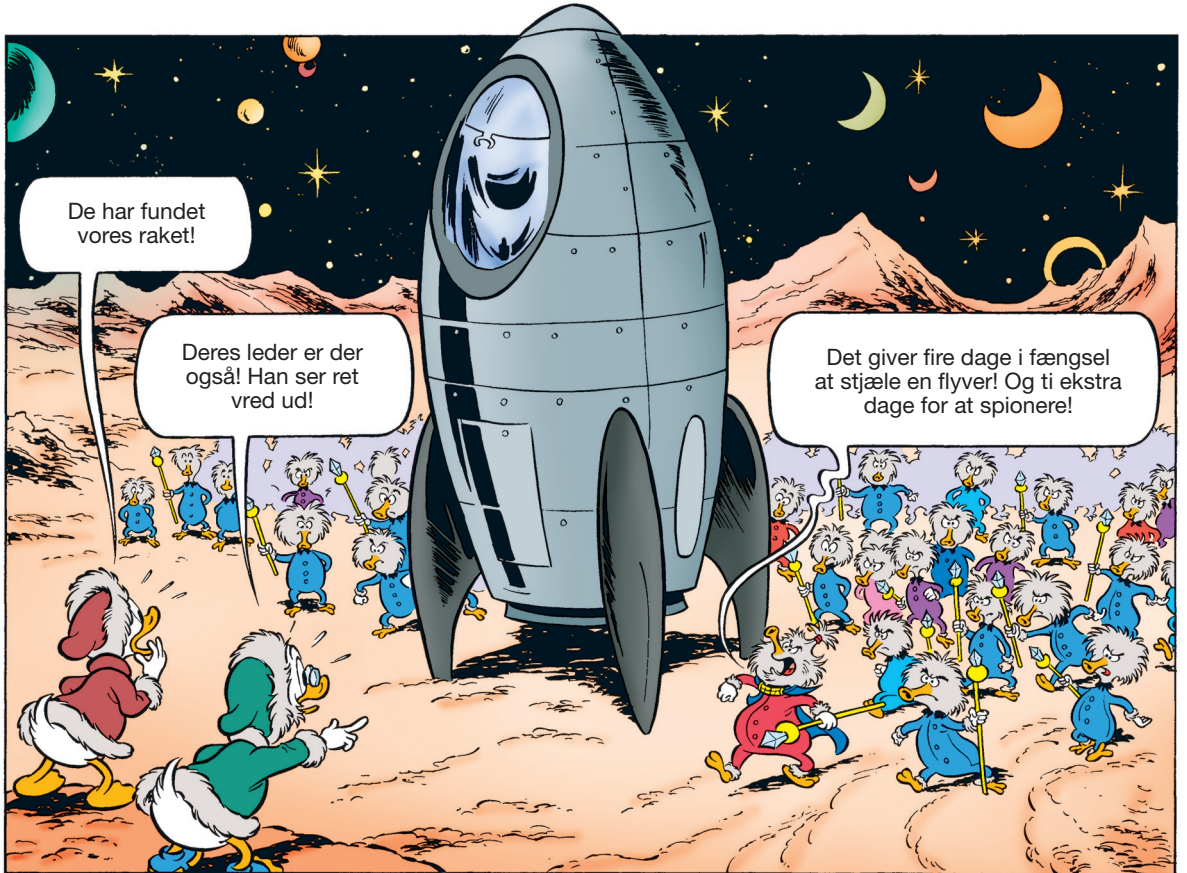

Det var da nemt nok! Sådan!

Tak for turen!

Åh nej!

Uha!

De har fundet vores raket!

Deres leder er der også! Han ser ret vred ud!

Det giver fire dage i fængsel at stjæle en flyver! Og ti ekstra dage for at spionere!

Spionere? Hvad i alverden mener du?

Hvordan skulle du ellers vide, præcis hvordan man betjener vores specialbyggede kampfly?

Jo, altså jeres fly minder meget om flyene i et spil, jeg spiller meget på dette apparat!

Lad mig lige se den!

Ha! Ha! Det er ret skægt!

Ja, det er det!

Ville du mon være interesseret i at sælge dette storslåede apparat? I ville naturligvis også få lov at rejse hjem!

Du kan købe den for en raket ... fuld af guld!

Og så -

Så kan man åbenbart godt blive rig af gaming!
Det må jeg nok sige!

Og hør engang, kære nevø!
Du behøver ikke bekymre dig om transporten!

Øh, hvad mener du med det?

Jeg vil tilbyde at fragte alt dit guld hjem i min raket for kun 99 procent af guldets værdi!

Aha, sikke et tilbud!

Og så -

Nå, Anders! Jeg håber, at du har lært noget vigtigt i dag?

Jeps! Jeg har lært, at uanset hvad jeg gør, bliver jeg aldrig lige så rig som dig!

Og jeg ved lige præcis, hvad min ene procent skal bruges på! En ny telefon, så jeg kan spille Space Raiders 2!

Du er uforbederlig, kære nevø!

SLUT

Er du også vild med gaming?

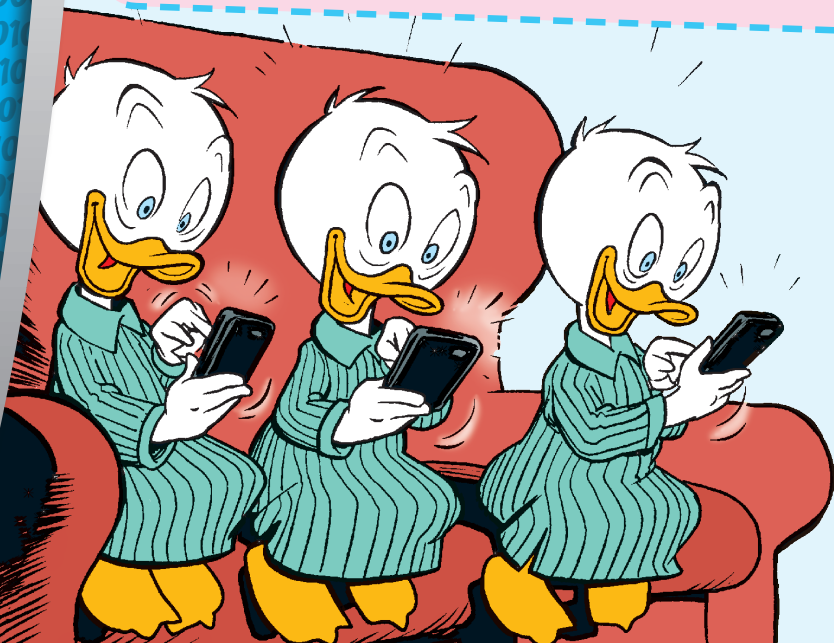
Gaming er helt vildt sjovt. Faktisk så sjovt, at vi tit ikke lægger mærke til, hvor hurtigt tiden går, når vi gamer. Måske blev du ved i længere tid end du havde regnet med? Eller måske ville du kunne have blevet ved meget længere, hvis ikke mor eller far havde afbrudt dig? Computerspil er lavet til at være sjove, men ikke til at blive spillet hele tiden. Vi spiller kun godt til fodbold, hvis vi også får hvilet os, og slik og chokolade smager kun ekstra godt, fordi vi ikke spiser det hele tiden. Det samme gælder for computerspil.

Sjov gaming?

Prøv at tænke over, hvornår det er sjovest at game. Er det, når du gamer med dine venner? Eller har du nogle gange brug for at spille alene for at få en pause? Du må gerne spille, men der skal også være tid til andre lege, mad, søvn og venner.

Scams?

Man kan føle sig dum, hvis man bliver snydt, men det er ikke din skyld. Hvis du er blevet snydt, kan du blandt andet få hjælp gennem rådgivningen Scammed. Du kan sende en sms på 22 49 68 25 eller gå ind på scammed.dk, hvor du kan læse mere om, hvad du kan gøre for at beskytte dig selv bedre mod scams.

Gaming!

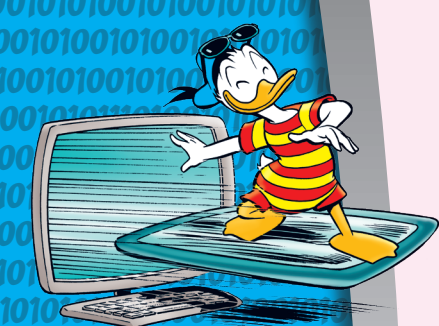
Hov, du har snydt mig!

Har du prøvet at blive snydt? At du havde aftalt med en anden at bytte - legetøj, klistermærker, fodboldkort - og så holdt de ikke, hvad de lovede? Det sker nogle gange også, når man gamer med andre. I nogle spil kan man bytte kæledyr, våben og tøj, og det er en rigtig smart måde at få de ting, man gerne vil have. Men nogle gange er der folk i spillet, som ikke sender den ting, de havde lovet at bytte med - de har simpelthen snydt! Tænk dig rigtig godt om, inden du bytter. Er du helt sikker på, at du vil bytte? Bytter du med en, du kender? Beder de dig om at klikke på mærkelige links eller beder de om mange penge?

A-hva'-si'r-du?!

Man kan hurtigt blive vred, når tingene ikke lykkes i computerspil. Det er helt okay at blive vred, men mange får råbt eller skrevet lede ting i chatten, når de bliver vrede. De glemmer, at der sidder rigtige mennesker bag skærmen et andet sted, som bliver kede af det. Prøv at tænke over, hvordan du kan hjælpe dine venner og dig selv, hvis I oplever det. Kan du opmuntre din ven eller rapportere den anden person i spillet? Prøv at tænke dig om en ekstra gang, inden du skriver eller siger noget i chatten. Ville du sige det, hvis du sad med personen i samme rum?

Quiz: Hvordan var det nu, det var?

A) Hvad er et socialt medie?

1. En avis
2. En app eller en digital platform, hvor man kan være sammen med andre
3. Et haveredskab

B) Hvad er det vigtigt, at du ikke deler med alle på skærmen?

1. Private oplysninger - f.eks. kodeord, adresse, fødselsdag
2. Opskriften på din mormors chokoladekage
3. Hvem der vandt MGP

C) Hvad skal du altid gøre, inden du lægger et billede op på sociale medier?

1. Være sikker på, at de ikke har lukkede øjne på billedet
2. Spørge dem, der er med på billedet, om lov til at lægge det op
3. Tjekke, at din mobil er ladet helt op

D) Hvad gør algoritmer?

1. Giver et mærkeligt udslæt
2. Bringer pakker ud
3. Holder øje med, hvad du bruger tid på og sender dig mere af det, du godt kan lide

E) Hvad er AI?

1. En smart computer, der kan lære ting og hjælpe med forskellige ting
2. Et skin man kan få i Fortnite
3. En smoothie med Ananas og Iceberg-salat

F) Hvad vil det sige at blive scammed?

1. At man er blevet vildt god til at stå på skateboard
2. At man har fået en skramme på sit knæ
3. At man bliver snydt f.eks. ved at få stjålet kæledyr eller våben i computerspil

G) Hvad er en god idé at gøre, hvis man bliver vred midt i et game?

1. Sparke sin far over skinnebenet
2. Trække vejret og tænke over, hvad man siger til de andre i spillet
3. Ringe til politiet

Svar:

A-2, B-1, C-2, D-3, E-1, F-3, G-2

DU GÅDESTE

Den forsvundne computer

LES FLERE
DU GÅDESTE PÅ
ANDEBLADK!

Historie & tegninger: Miguel / Oversættelse: Heidi Skriver Olsen

Mickey og Fedtmule har lejet en hytte ude ved de fjerneste, sneklædte bjerge ...

Det her er, lige hvad vi trænger till! At komme væk fra byens stress og jag, ikke Fedtmule?

Her er koldt, men der er bedre dækning udenfor! Ha ha! Klavs Krikke har lagt et billede op, hvor han spiser en kage i én mundfuld! "Synes godt om!"

Fedtmule er fjollet! Han laver præcis det samme som derhjemme, bortset fra at han sidder på en dyngne sne! Jeg må distrahere ham!

Lidt senere ...

VARM KAKAO! Kom ind og få en kop!

Wow! Varm kakao! Jeg lægger min computer her! Den bliver ikke stjålet, for her er jo ikke andre end os!

Uhm! Det smagte dejligt! Nu må jeg ud til computeren igen! Der er sikkert sket en masse, mens jeg har været væk!

Skal vi ikke gå en tur i sneen i stedet, Fedtmule?

Udenfor i sneen ...

Mickey! Min computer er blevet stjålet! Jeg lagde den lige her! Vi er ikke alene!

Hvad?

Jeg er nu sikker på, at vi er alene! Der må være en anden forklaring!

Jeg kan ikke leve uden min computer!

Ved du, hvad der er sket?

Som du ved, bliver en computer varm, når den er tændt, så da Fedtmule lagde sin computer på sneen, gled den ned af den sneklædte bakke. Læg aldrig din computer i sneen!